

MELYIKET VÁLASSZAM?

AZ EMBER ÉS A TÁRSÁLLATOK EGYÜTTÉLÉSE,
FELELŐSSÉG AZ ÉLŐ KÖRNYEZETÉRT

Készítette: Wágner Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 5. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Hogyan élnek velünk az állatok?					
A)	A mi „házi kedvencünk” (élménybeszámoló társállat tartásáról) 45 perc	Előzetes tudás mozgósítása, emlékezet, beszédképesség, empátia	Frontális osztálymunka – kiselőadás		P1 (Hogyan élnek velünk az állatok?) A beszámolót tartó gyerekek által hozott anyagok
B)	Látogatás egy kisállat-kereskedésben, vagy egy kóbor állatokat befogadó helyen 45 perc	Emlékezet, figyelmes hallgatás, empátia, környezettudatos magatartás, felelősségvállalás	Kirándulás, beszélgetés		P1 (Hogyan élnek velünk az állatok?)
C)	Állatok a lakásban és a ház körül (videofilm-részlet megtekintése) 45 perc	Előzetes tudás mozgósítása, emlékezet, beszédképesség, empátia	Frontális osztálymunka – filmnézés, beszélgetés		P1 (Hogyan élnek velünk az állatok?) video és film

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
D)	„Az én barátom” címmel képzőművészeti eszközökkel készítenek alkotásokat. (rajz és gyurmázás, állat megformálása) 45 perc	Előzetes tudás mozgósítása, emlékezet, kézügyesség, fantázia	Frontális osztálymunka – egyéni alkotás, tárgykészítés		P1 (Hogyan élnek velünk az állatok?) rajzeszközök, gyurma
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Melyiket válasszam?					
A)	A leírásoknak megfelelő „családokhoz” társállat kiválasztása 30 perc	Elemző-értékelő képesség, döntés- és	Kooperatív tanulás – megbeszélés – vita		P2 (Melyiket válasszam?) feladatcsomagok
II. b) A csoportok munkájának bemutatása					
A)	A csoportok ismertetik elkészült munkáikat. 20 perc	Figyelmes hallgatás, beszédképesség, elemző gondolkodás	Frontális osztálymunka – sajtókonferencia		P3 (Döntések bemutatása)
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a)					
A)	A csoportok beszámolójának értékelése 10 perc		Frontális osztálymunka – Ossz szét 10 pontot!		P4 (A csoportok beszámolójának értékelése)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. b) Állatok és emberek					
A)	Rajzok készítése társállatot választó (tartó) gyerekek számára 20 perc	Empátiakészség, felelősségtudat alakítása, érdekérvényesítési lehetőségekkel való élés	Kooperatív tanulás – megbeszélés, majd egyéni rajzkészítés		P5 (Lezárás, összefoglalás: Állatok és emberek) rajz- és íróeszközök
B)	Fontos tanácsok megfogalmazása társállatot választó (tartó) gyerekek számára 20 perc	Empátiakészség, felelősségtudat alakítása, érdekérvényesítési lehetőségekkel való élés	Kooperatív tanulás – megbeszélés, szöveg- alkotás, rajzkészítés		P5 (Lezárás, összefoglalás: Állatok és emberek) rajz- és íróeszközök
C)	Újságcikk készítése a kisállatok tartásával kapcsolatos felelősségről helyi lapba vagy iskolaújságba 20 perc	Empátiakészség, felelősségtudat alakítása, érdekérvényesítési lehetőségek kihasználása	Kooperatív tanulás – megbeszélés, szövegalkotás		P5 (Lezárás, összefoglalás: Állatok és emberek) íróeszközök
D)	Feladatterv kidolgozása a kóbor állatokkal való helyi törődéssel kapcsolatban 20 perc	Empátiakészség, felelősségtudat alakítása, érdekérvényesítési lehetőségek kihasználása	Kooperatív tanulás,– megbeszélés, szövegalkotás		P5 (Lezárás, összefoglalás: Állatok és emberek)

Mellékletek

A tevékenységek megszervezéséhez fontos információk, tanácsok a pedagógus számára

A tevékenységhez rendelkezésre álló 3 órát úgy osszuk fel, hogy a bevezető óra egy tanítási nap végén legyen. A következő két órát egymás után, a következő tanítási napon tartjuk meg.

P1 I. a) HOGYAN ÉLNEK VELÜNK AZ ÁLLATOK?

A) A ráhangolás előkészítéseként mérjük fel, hogy az osztály tanulói közül hány gyereknek van otthon háziállata vagy társállata. Őket kérjük fel arra, hogy készüljenek fel a „házi kedvencek” bemutatására. Hozzanak fotókat (esetleg rövid filmrészletet), beszélgessenek a szüleikkel arról, hogy milyen gondozási feladatokat kell otthon az állat körül végezni, ha ezt esetleg nem tudnák. A csoportokat úgy szervezzük meg, hogy minden csoportban egyenlő számban legyenek olyan gyerekek, akik a többieknek mesélnek saját élményeikről. A rendelkezésre álló idő egy részében ezek a gyerekek mondják el saját élményeiket, válaszoljanak a többiek kérdésére. A megbeszélés után azok a gyerekek számolnak be az osztálynak a csoportban elhangzottakról, akiknek maguknak nincsen otthon állata, tehát a beszélgetésekben főleg kérdezőként vettek részt. Ez azért fontos, mert így motiváljuk a gyerekeket arra, hogy a csoportmunkában aktívan vegyenek részt. (Fontos,

hogy a beszámolókhöz használt technikai környezet ne vonja el a figyelmet az állatokról és a velük kapcsolatos élményekről!) (Ha úgy ítéljük meg, hogy a témához kapcsolódó filmrészletet is be tudunk mutatni, akkor a két feldolgozási utat kombinálhatjuk is. Ebben az esetben a rendelkezésre álló időt a két tevékenység között meg kell osztani.)

B) Ezt a feldolgozási utat akkor választjuk, ha az iskola közvetlen közelében van ilyen lehetőség. Előzetesen beszéljük meg a helyszínen, hogy milyen céllal szeretnénk felkeresni őket. A gyerekeket készítsük fel arra, hogy milyen állatokat fognak látni, azok miért és hogyan kerültek oda, mi lesz a további sorsuk stb. Mivel ez a tevékenység nagyon szorosan kapcsolódik a meglátogatott helyhez, nehéz sokkal pontosabban megfogalmazni a látogatási szempontokat. A következő megfigyelési feladatok csak iránymutatóul szolgálnak, a megvalósítás során a konkrét helyszínhez kell alakítani azokat:

milyen élőlényeket láttunk; melyik tetszett a legjobban; mit tudtatok meg a tartási körülményeikről; miért választják az emberek a látott állatokat társnak?

Ha lehetőségünk van olyan helyszínt meglátogatni, ahol elhagyott állatokat fogadnak be, akkor a látogatás során próbáljunk meg arra koncentrálni, hogy a gyerekek hogyan tudnák segíteni az állatok tartását, milyen ötleteik lennének arra, hogy minél kevesebb állatot hagyjanak el a gazdáik stb. Itt azonban figyelni kell arra, hogy ne az legyen a megoldás, hogy minden gyerek haza akar vinni egy-egy elhagyott állatot! A tevékenység egészének a célja a felelős

magatartás megalapozása, most csak „ötletroham” módszerrel gyűjtjük össze a gyerekek elképzeléseit.

C) Akkor válasszuk ezt a tevékenységet, ha a téma feldolgozásához megfelelő technikai feltételeink adóttak. A bemutatott filmrészletek ne legyenek hosszúak, inkább több, rövid részletet nézzünk meg, és ezekhez kapcsolódóan hallgassuk meg a gyerekek reflexióit, saját élményeit. Ennek a tevékenységnek elsősorban a gyerekek témához kapcsolódó előzetes tudásának mozgósítása a célja, a filmrészletek csak a beszélgetés indítását szolgálják. Különösen kisebb létszámú osztályokban lehet jó a téma indításához ez a feldolgozási út. Ha szükségesnek tartjuk, az A és a D úttal kombinálhatjuk az órai tevékenységet.

D) A csoportok válasszanak egy közös kedvencet, majd mintázzák meg gyurmából, tervezzék meg, és építsék meg az állat „lakását”, kedvenc játékait, helyét a lakásban, ház körül. A lakás építéséhez bármilyen anyagot használhatunk, ez lehet építőkocka, lego, de üres kartondoboz is szolgálhat alapul. Az elkészített alkotásokat rögtönzött kiállításokon mutassák be egymásnak a csoportok, majd a tevékenység végéig állítsuk ki azokat az osztályteremben. Később össze lehet hasonlítani az eredeti elképzelést azzal, hogy megfelel-e az állat igényeiről a későbbiekben megismerteknek.

P2 II. a) MELYIKET VÁLASSZAM?

A szituációs kártyacsomagok szétosztása során legyünk tekintettel a gyerekek egyéni érzékenységre, fontos hangsúlyozni, hogy itt képzeletbeli családokról van szó. A tanító ítélje meg, hogy a munkához milyen alapon szerveződjének meg a csoportok. Ha egyéb szempontok nem játszanak szerepet, a szimpátia elvű, lehetőleg heterogén csoportszerveződést javasoljuk. Az egyes leírásokat sorsolással osszuk szét. A gyerekek először ismerkedjenek meg a csomagban lévő állatok leírásával, utána beszéljék meg, milyen állatot választanak, és készüljön el a leírás alapján a képzeletbeli család lakásának rajza. A csoportok készüljenek fel döntésük indoklására.

Szituációs kártyacsomagok leírása

A kártyacsomagok tartalmaznak egy A/4-es alaplapot, amelyen néhány szavas leírás mutatja be a játékbeli család lakóhelyét. A gyerekeknek ide el kell készíteni a leírás alapján a játékbeli ház, ill. lakás rajzát. Az egyes csomagokhoz tartozik 5-7 társállatként tartható állatot bemutató képsorozat. Ezekben a képeken az állatot ábrázoló rajz, ill. fotó mellett néhány, az állat tartásához fontos körülmény rajza vagy leírása is szerepel.

A döntés előkészítését szolgáló csomagokat úgy kell összeállítani, hogy minden csoport kapjon legalább két olyan állatot bemutató képkártyát, amelynek tartása az adott lakóhely-képnek megfelelő körülmények között valószínűleg jól megoldható, és további két-három olyat, amely számára a család életkörülményei nem feltétlenül kedvezők. A cél az, hogy a gyerekek megvitassák, és aztán meg is tudják indokolni a döntésüket.

A kártyákra csak nagyon kevés szöveges információt írtunk fel. Ha a gyerekek további gondozással kapcsolatos információkat ismernek, azokat írják fel egy lapra, és mutassák be a csoportbeszámolók során a többieknek.

I. csomag

Emeletes házban, IX. emeleten lévő kétszobás lakás

Ajánlott állatkártyák: akvárium – halakkal, törpepapagáj, aranyhórcsög, kuvasz, magyar vizsla, házimacska

II. csomag

Emeletes ház földszintjén lévő tágas, erkélyes lakás, amelyhez kert is tartozik.

Ajánlott állatkártyák: aranyhórcsög, bernáthegyi kutya, házimacska, tengerimalac, tacsó kutya

III. csomag

Kertes ház

Ajánlott állatkártyák: házimacska, aranyhórcsög, németjuhász kutya, akvárium halakkal, terrárium teknőssel

IV. csomag

Falusi ház

Ajánlott állatkártyák: házimacska, pulikutya, aranyhórcsög, terrárium teknőssel

V. csomag

Tanyaépület

Ajánlott állatkártyák: komondor, házimacska, terrárium teknőssel, papagáj

P3 II. b) DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

A csoportok a meghozott döntéseket sajtókonferencia-módszerrel ismertetik egymással. Ennek a módszernek az a lényege, hogy az ismertető után a többiek, a sajtótájékoztató addigi „hallgatósága” kérdéseket tesz fel a tájékoztatót tartó csoportnak, akik a kérdésekre a rendelkezésükre álló információk alapján válaszolnak. A tanító a sajtókonferencia moderátora, megadja a szót a kérdezőknek, emlékeztet az idő múlására, és igyekszik biztosítani, hogy az egyes csoportok számára azonos idő álljon rendelkezésre a munka bemutatására. Ebben a tevékenységben többféle kívánatos döntés is születhet, ezért a beszámolókon nem az igazságot kell kideríteni, hanem különböző vélemények megfogalmazódása várható.

A tanító emelje ki az elfogadható alternatívákat, és hívja fel a figyelmet az állat „szempontjaira”, és az emberi felelősségre, ha ez szükséges.

P4 III. a) A CSOPORTOK BESZÁMOLÓJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A sajtókonferencia után a csoportok beszéljék meg, értékeljék egymás beszámolóját, majd állapotodjanak meg abban, hogy milyen arányban osztják szét a rendelkezésükre álló 10 pontot a többi csoport között. Az értékeléshez a következő segítő szempontokat adjuk a csoportoknak:

- Figyelembe vették-e a család körülményeit a döntés során?
- Hogyan szerepeltek a sajtótájékoztatón?

Ezeket a szempontokat felírhatjuk a táblára vagy egy lapra, amelyet minden csoport kézhez kap, már a sajtótájékoztató megkezdése előtt.

P5 III. b) LEZÁRÁS, ÖSSZEFOGLALÁS: ÁLLATOK ÉS EMBEREK

Ennek a tevékenységnek az a célja, hogy a gyerekek ismerjenek meg egy lehetőséget arra, hogyan lehet egy életükben is jelentkező társadalmi probléma megoldásához hozzákezdeni. Fontos, hogy olyan megoldási lehetőséget válasszunk, amellyel meg is jelenhetünk a gyerekek környezetében. A helyi körülmények ismeretében két vagy több bejárési utat kombinálhatunk is.

A) Az elkészített társállat-választási döntés kockázatára figyelmet felhívó rajzokat állítsuk ki az iskolában vagy egy más, arra alkalmas helyen. Akár pályázatot is hirdethetünk ilyen témában az iskola többi osztálya számára, és az így elkészített munkákkal együtt jelenhetünk meg a lakóhely megfelelő fórumán. A legjobb rajzokból készíthetünk naptárat vagy albumot is.

B) Az egyes csoportok által megfogalmazott tanácsok mellé készülhet illusztráció. Adjunk a csoportoknak egyforma méretű lapokat, és így a munka végeztével összeállíthatunk egy kis könyvecskét, amelyet bemutathatunk az iskola többi osztályának, vagy elhelyezhetünk az iskolai könyvtárban, hogy a többi gyerek figyelmét is felhívjuk a problémára.

C) Erre a feldolgozási útra akkor vállalkozzunk, ha működik az iskolában iskolaújság. Ha ez nincs, esetleg egy központi helyen található faliújságra is elhelyezhetjük a cikket, amelyhez egy véleményládát kapcsolhatunk. Ebbe dobhatják bele az iskola tanulói a témával kapcsolatos észrevételeiket.

Ha a helyi lapban szeretnénk cikkünket közzétenni, előzetesen vegyük fel a kapcsolatot a lap szerkesztőségével, és beszéljük meg velük a cikk megjelenésével kapcsolatos elképzeléseinket.

D) Az így módon átgondolt terv a modul összegzéseként igen hasznos lehet, elkészültével szintén megpróbálhatjuk a közzétételt akár iskolaújságban, akár a helyi lapban.